

Novi tip ribarskih zadruga u NR Srbiji

OSNIVANJE RIBARSKE RADNE ZADRUGE U ZEMUNU

Naše ribarsko zadrugarstvo još nije usavršeno, u njemu ima previranja u pozitivnom smislu. Zadrugari traže nove načine rada i zarade, teže ka boljim rezultatima u radu i jačoj zaradi. Vidi se da ribari znaju da misle svojom glavom i da su sposobni za nove i bolje pothvate.

Ribarski trudbenici nisu najbolje organizovani, ne postoje više organizacione forme koje bi im mogle davati korisnije smernice u radu, ili to u pogledu lova i u pogledu zarade i ostaloga u vezi sa ribarstvom.

Otvoreno treba prieznati da je ribarstvo i pored tolikih ribolovnih voda, i kao zanat i kao nauka nedovoljno razvijena. Riba se kod nas ne poznaje dovoljno. Još uvek ima važnosti skroz pogrešna narodna poslovice: »Zdrav kao riba u vodi«. Poslovice koja jasno govori da narod nije imao pojma da i riba može biti bolesna. — Odatle treba da počne i nauka o ribama i ribarstvo kao ekonomija.

Ipak naše se ribarstvo u oba pravca pomalo napred kreće. Ovih dana učinjen je korak napred u ribarskom zadrugarstvu grada Zemuna. Dosadašnja ribarska zadruga u Zemunu izvršila je temeljitu reorganizaciju i pretvorila se u RIBARSKU RADNU ZADRUGU. To je prva zadruga ovakve vrste na teritoriji NR Srbije, moguće i u celoj FNR Jugoslaviji uzevši u obzir slatkovodno ribarstvo.

Dosadašnja ribarska zadruga u Zemunu imala je 42 člana i od njih se upisalo 39 u ovu novu zadrugu. Ovi zadrugari uneli su u radnu zadrugu sav svoj ribarski alat i pribor, dakle po uzoru na zemljoradničke radne zadruge. Ta njihova imovina iznosi oko sedamsto bubnjeva, dvadeset keca ili kusaka (vrst mreže), dvadeset vlakova, dva grunthorna i još mnogo manjeg ribarskog alata i pribora, zatim dvadeset čunjeva i čamaca i dva motorna mačca. Bivša ribarska zadruga unela je isto tako u novu radnu zadrugu sav svoj inventar koji se sastojao od dva laptaša, dvadeset komada alova ukupne dužine 500 m, oko tristotine bubnjeva, pet prestora, oko pedeset vlakova, oko pet hiljada udica struka, tri grunthorna, četiri laptaška čamca, jedan motorni čamac, celokupan pribor za trgovinu ribom, jednu tikvaru i mnogo drugoga sitna inventara ili razna materijala.

U ovu radnu zadrugu ulazi i ribarski restoran sa celokupnim priborom, koji vredi oko sedamsto hiljada dinara.

Ovako materijalno dobro snabdevena zadruga ima već sada sve uslove za jedan ozbiljan rad.

Kako je ovo tip radne ribarske zadruge, to je Uprava za ribarstvo pri Ministarstvu poljoprivrede NR Srbije skinula sa zadruga dosada traženu obavezu predavanja ribe u iznosu od 10% za konišćenje prava ribolova.

Uprava zadruga snabdevaće sve svoje članstvo svojim potrebnim ribarskim alatom i materijalom. Ribari će biti socijalno osigurani, dok u pređašnjoj zadrugi nisu bili, pa je na tom polju socijalne pomoći učinjen znatan korak napred.

Da bi se rad zadrugara mogao uspešnije vršiti biće na terenu sproveden brigadni radni sistem onako kako su to sprovela ribarska gazdinstva u svome radnom delokrugu.

Na račun svoga rada moći će zadrugari podizati akontacije kadgod im ustreba za svoje životne potrebe. Time je zagarantovan njihov ekonomski život. Po prilici biće izračunato koliko koji zadrugar može svojim radom doprineti godišnje u zadrugu, t. j. koliko kilograma ribe može da ulovi pod povoljnim i nepovoljnim prilikama. Taj će lov vršiti ribari u sastavu radne brigade od po tri do šest ljudi. Unapred će se izračunati srednja količina ribe što je može brigada uloviti, pretvoriće se u novčanu vrednost i od te idealne sume moći će zadrugar dobiti 85% u novcu tokom godine. Vrednost ulovljene ribe računae se po jedinstvenim cenama od 20—65 dinara po kilogramu pojedine vrste riba. Na kraju godine izvršiće se obračun i ko nije tokom vremena iskoristio svih 85%, dobiće ostatak prema tome koliko je koja brigada ulovila i taj će se ostatak tada deliti na onoliko delova, koliko je članova bilo u radnoj brigadi, a uzimajući u obzir visinu već primljenog novca. Ostalih 15% ostajae zadrugi za pokriće režijskih troškova i obnovu zadrugnog inventara.

Sam ribarstvom, zadruga će se baviti i školjarstvom, otvoriće radionicu za izradu čunjeva i čamaca. U radionici radiće zadrugari onda kada nisu na vodi. Za taj rad imaće posebnu radnicu.

Da bi se ribolov još bolje unapredio zadruga će izgraditi još jedan motorni čamac, jer su se oni pokazali kao odlično sredstvo za vuču ribarskih čamaca, za dovoz ribe na tržište i za snabdevanje ribara životnim namirnicama kada su na terenu. Kako jedan deo zadrugara li sada odlazi u ribolov čamcima koje vuče motor i pokazalo se da su oni mnogo sposobniji za svoj naporan rad, nego oni koji veslajući odlaze na vodu, to će nastojati tokom vremena da zadruga ima toliko motora, u koliko se pravaca odlazi na teren. Naročito će im dobro doći motori ako se rad zadruge bude proširio na vode donjeg Dunava.

Radne brigade imaće tri do šest članova. To će zavistiti od vrste rada i potrebe radne snage prema vrstama alata kojim se lovi. Zadrugari će na svojim radnim konferencijama određivati vrste rada s obzirom na alat. Jedna radna brigada može istog dana da iskoristi više vrsta alata, a to opet zavisi od terena i vrste riba koja se lovi.

Članovi ove nove radne zadruge imali su prema svojoj ranijoj zadrugi i Ribarskom gazdinstvu »Beograd« obaveze u pogledu davanja ribe, pa je odlučeno, da oni zadrugari koji te obaveze nisu ispunili, treba da ih ispune u celosti ako su mlađi od 60 godina, a oni preko tih godina lično će ispuniti samo pola obaveze, a drugu polovicu ispuniće cela sadašnja zadruga. To su obaveze što su ih imali zadrugari pređašnje zadruge do kraja juna o. g., jer prvoga jula počeo je rad nove radne zadruge kada su prestale obaveze prema Rib. Gazdinstvu »Beograd«.

Članovi ove radne zadruge se nadaju, da će ovako novim načinom rada biti mnogo bolje snabdeveni nego dosada preko Rib. gazdinstva »Beograd«, koje ih je prema ranije potpisanom ugovoru trebalo snabdevati. Član II toga ugovora glasi: »Ribarsko gazdinstvo će snabdevati ribarsku zadrugu plovilima, alatima i materijalom, u granicama, mogućnosti, po propisanim cena-

ma, ili davanjem na upotrebu uz ugovorenu naknadu». — Kako članovi bivše Zemunske ribarske zadruge, a sada Ribarske radne zadruge — Zemun, izjavljuju, bivša zadruga je u prvom nepunom polugodištu 1949. god. dala Ribarskom gazdinstvu »Beograd« ribe u vrednosti od 105.000 dinara, a od gazdinstva nije dobila nikakav materijal. — Sadašnja radna zadruga je uverenja da će moći sama nabavljati sve potrebno po jedinstvenim i vezanim cenama. Riba će se davati i dalje Ribarskom gazdinstvu »Beograd« po određenim cenama u cilju rasprodaje. Po tim cenama davaće se Ribarskom gazdinstvu »Beograd« živa riba, a uginula predavaće se i

sada se predaje usoljena te se plaća po dva dinara više po jednom kilogramu. Zadrugarji smatraju da sa dva dinara nije naplaćen njihov trošak i trud. Uginula riba kalibra 45—48%, zadruga sama kupi so i daje radnu snagu, prema tome zadruga je na gubitku, jer nema čime da nadoknadi te troškove.

Prilikom sastanaka članova ove radne zadruge, bilo je govora i o novom Zakonu o ribarstvu, pa su ribari (izjavili, da je nedostatak, što se Zakon nije malo više pozabavio profesionalnim ribama i ribarskim zadrugarstvom.

A. Tadić

Prvi ribarski brodovi na jezerima NR Makedonije

Nakon nekoliko praktičnih pokusa dubinskog ribolova mrežom »Koča«, izvršenih tokom 1948. god., i uspešnih rezultata tih opita, Min. poljoprivrede N. R. M. odnosno Uprava za ribarstvo poduzela je mjere u tekućoj godini, da bi se tada postignuti rezultati primijenili u ribarstvu i nabavili motorni ribarski brodovi. U tu svrhu Ministarstvo poljoprivrede N. R. M. obratilo se je Ministarstvu ribarstva N. R. H. sa zamolbom za neposrednu pomoć, kako glede uputa o vrsti i obliku motornih ribarskih brodova tako i o samoj njihovoj nabavi.

Ministarstvo ribarstva N. R. H., sa punim razumijevanjem za značaj toga pothvata i za situaciju, u kojoj se N. R. Makedonija nalazila tada i nalazi danas, odvojilo je iz svojih vlastitih proizvodnih poduzeća jedan ribarski brod i stavilo ga na raspolaganje Ministarstvu poljoprivrede N. R. Makedonije. To je bio motorni ribarski brod »Trup«, vlasništvo Kotarskog ribolovnog poduzeća u Beloj Luci na Korčuli. Brod je mali Kočar, od 15 m dužine, sa motorom »Deutz«, sa 36 konjskih snaga. Tokom mjeseca februara 1949. Ministarstvo poljoprivrede N. R. Makedonije primilo je taj brod. Poslije demontiranja kabina, vitla (vinča), i t. d. brod je bio utovaren u vagon, te željeznicom dopremljen do željezničke stanice Bitolja. Odavde bio je prebačen kamionom na Ohridsko Jezero. Bilo je dosta poteškoća kod prevoza broda, ali ovaj brod bio je veliko iznenađenje ne samo za ohridske ribare, nego i za cijeli kraj, kojim je prošao. Taj je brod bio i dokaz, da Narodna vlast ne planira i obećava samo, već ne bojeći se poteškoća i napora, čini i ono što bi se u normalnim vremenima smatralo nemogućim.

Ohridski ribari nisu vjerovali, kad je svojedobno bilo rečeno, da će se izvršiti pokusi dubinskog ribolova. Kada se pak pristupilo izvršenju, to opet nisu vjerovali u uspjeh. A kad je uspjeh bio postignut, te kad se putnički brod, sa kojega su bili vršeni pokusi, vraćao sa ribolova sa punim košarama belvice, onda se nije vjerovalo, da će se brodovi moći dopremiti željeznicom. Ali brod je stigao i on je sada već stvarnost na jezeru.

Ne samo to — osim toga broda Ministarstvo poljoprivrede N. R. M. kupilo je od nekih privatnika iz Dalmacije još dva druga ribarska broda, koji su također već prevezeni, a jedan se nalazi na Ohridskom jezeru, drugi na Prespanskom jezeru. Sva tri broda se nalaze na slatkoj hladnoj i bistroj vodi makedonskih jezera, i na njima se vrše sada opravci, montiraju se motori i uređuju se kabine. Ima velikih poteškoća, jer za sve te radove na njima nema kvalificiranih stručnih radnika. Ti su ribarski brodovi prvi na našim jezerima. Svi su se radovi zategli (po vremenu) vrlo dugo, ali će ipak uskoro biti osposobljeni i početi da vuku »Koče«. Prvi put će se

na jezeru i u ovim naseljima čuti lupanje motora ribarskog broda. Prvi put će se ribarska mreža povlačiti i izvlačiti motorom. Prvi put će ohridski i prespanski ribari baciti mreže u dubine, koje su dubine dosad za njih bile tajne.

Važnost je ovoga pothvata u preorijentaciji ribarstva N. R. Makedonije velika. Taj je pothvat doduše riskantan, jer su izvršeni pokusi nedovoljni i djelomični. Rezultati naučnih istraživanja u tim jezerima zasada su nepoznati. Možda ti rezultati postoje i drugdje, ali vjerovatno zaključani u nekim naučnim kabinetima pa su na taj način neupotrebivi za široku praksu. Zato će i upotreba tih brodova i mreža morati biti vrlo smišljena i obazriva. Njihova će važnost ostati uvijek velika.

Obzirom na relativno veliku površinu ovih dvaju jezera, te na nedostatak primjerenih proizvodnih sredstava, orijentirao se ribolov na jezerima tako, da se on u glavnome vrši u ono doba kada je to najlakše sa raspoloživim sredstvima. Tako se na pr. na Ohridskom jezeru pastrmke, belvice, šarani te još neke druge ribe love u vremenu njihova mriještenja. Kad pogledamo statistiku, vidjeti ćemo, da najveći ulov pastrmke pada u zimske mjeseci i to baš onda kada je mriještenje najjače. Tada pastrmka dolazi u obalne krajeve na domaku sadašnjih ribolovnih sredstava tada i nju love. Šaran se najviše lovi u proljeće, u maju i junu, kada on također zalazi u obalne krajeve radi mriještenja. Jednak je slučaj na Prespanskom jezeru. Na Prespanskom jezeru je stanje slično, čak i nešto više potencirano.

Jasno je, da ovakav način rada nije mogao dovesti do racionalnog razumnog gospodarenja, i produkcija u tim jezerima bila je u opadanju ili se jedva održavala na istom nivou. Nije bilo povećanja. Ali sadašnje socijalističko gazdinstvo ne može se time zadovoljiti i ostati ravnodušno na ovom nivou proizvodnje, na kome je ona bila i prije nekoliko decenija, u tim jezerima. Socijalističko je gospodarenje napredno u svojoj suštini, a kao plansko gospodarstvo ono je u neprekidnom porastu. Novi način ribarenja motornim brodovima stvoriti će uslove za nastavak toga razvitka. Mogućnost, da se cijelokupna površina privede iskorištavanju i da se ribolovna tehnika primjenjuje u punom opsegu, stvoriti će potrebne uslove, da se izbjegava dosadašnji način ribolova u ono doba kada on treba da bude zabranjen, t. j. za vrijeme mriještenja, i da se u rad unese načelo plana, nastojeći oko povećanja proizvodnje i iskorištavanju maksimalnih proizvodnih mogućnosti jezera. To će biti velik zadatak, kojemu valja da udovolje prvi motorni ribarski brodovi u Makedoniji.

Kiril Apostolski